

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור בפרשת השבוע

בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 21:45

גליון מספר 509

פרשת מטות מסעי שנת תשע"ז

עיר היו שמות האנשים חרוטים על ספסלי בית הכנסת, ולאורחים יעדו היכל צדדי ובו ספסלים מיוחדים להם. נכנס האורח לבית הכנסת, ובדייק ברגע זה אמר הצבור "ה' מלך", וכמנהג הספרדים עמדו כלם על רגליהם. התמוגג האורח ממראה הצבור פלו שקם לכבודו, וכשראה שהספסל הראשון במזרח פנוי, הלך והתישב בו. כשהגיע למקום זה, סים הקהל לומר "ה' מלך" והתישב במקומו, מה שהוסיף לזיחיות דעתו ולתחושה הטובה שלו.

אולם, לא ארכו הרגעים ונקישה קלה על גבו סמנה לו להסתובב. היה זה הגבאי, שהסביר לו כי הוא התישב בטעות במקומו של ראש הקהל, והפנה אותו לספסלי האורחים.

דקות ספורות לאחר שהתישב במקום החדש, הגיע לבית הכנסת ראש הקהל, וכשעבר בין המתפללים על מנת להגיע למקומו, קמו קלות האנשים.

האורח שהבחין בכך הרהר לעצמו: נראה שאני חשוב יותר בעיניהם, שהרי כאשר אני הגעתי עמד כל הקהל פלו על רגליו, ולא רק אלו שעברתי לידם, אידך יתכן, אפוא, שהושיבו אותי במקום צדדי פלו?

אך מאחר שאיש לא השיב על תמיהותיו שמר אותו לעצמו, וכשפא הביתה ספר לאשתו את כל קורותיו.

"מתי הגעת?", שאלה מנד האשה הנבונה, וכשהשיב לה, צחק והסבירה לו שאיש לא קם לכבודו, וההוכחה הברורה לכך היא שכשהעביר אותו הקהל ליציע האורחים אף אחד לא קם.

פיוצא בכך ארע לבלעם - מסיים ה"בן איש חי" - כאשר ראה שהנבואה שהתנבא נכתבה בספר התורה, כמו נבואותיו של משה רבנו, זחה עליו דעתו הוא הסיק כי ככל הנראה נבואותיו אינן פחותות בדרגתן מזו של משה רבנו, שהרי אלו וגם אלו כתובות בתורה.

אך כדי שלא יתהלל אמרו לו: פלו הסבה שהכניסו את דברך, היא משום שיש בהם ברכות לעם ישראל, אבל פלו מה שנוגע אליך לא התקיים, ועל אף שבקשת "תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו (כג, י) סופך למות בחרב, כדי שפלו העולם פלו ידע את האמת!

"ודעו חטאתכם אשר תמצא אתכם" (לב, כג)

בפסוק זה רמז לענין 'מדה כנגד מדה', וכך מפרשו בעל ה"גבעת שאול":

"ודעו חטאתכם" - איך תדעו מהי חטאתכם, באיזו עברה נכשלתם? - לפי "אשר תמצא אתכם", לפי הענש אשר

"וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל... לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (ל, ב-ג)

אמרו חז"ל (שבת לב ע"ב): "בעוון נדרים מתה אשה של אדם... רבי אומר: בעוון נדרים בנים מתים פשהו קטנים".

נאמר: "טוב שלא תדור משתדור ולא תשלם". ר"ת משתדור ולא תשלם - מות. אם אדם נודר ואינו משלם, הוא מביא מות על בני ביתו.

ודרש בספר "ברכת יצחק": משה רבנו אמר פרשה זו "אל ראשי המטות". אם מכניסים את תחלתו של "טוב שלא תדור" לתוך ה"מות" של חלול נדרים, מקבלים "מטות". זהו שנגמז פאן באמירת פרשת נדרים ושבועות ל"ראשי המטות".

פרענות נוספת נגמרת בשל נדרים שחללו, הבטחות שהופרו, ודבור שלא קים - ישראל מתפזרים בין האמות. נאמר בתהלים: "בזר עמים קרבות ופצו", ואומרת על כך הגמרא (פסחים קיח ע"ב): "מי גרם להם לישראל שיתפזרו לבין אמות העולם - קריבות שהיו חפצו בהן".

מהן אותן "קריבות", שהיו חפצים בהן?

באר ה"בן יהודה": אותיות ה"אמת" מפזרות בקצוי הא"ב של לשון הקדש - א' בתחלה, מ' בדיוק באמצע, ות' בסוף. אותיות האמת רחוקות זו מזו.

לעמת זאת, אותיות ה"שקר" קרובות וסמוכות זו לזו.

מי גרם לישראל שיהיו מפזרים בין האמות? - שהיו חפצים בקריבות - בשקר, שאותיותיו קרובות, ולא באמת.

יש דעה, שאליהו הנביא גבוא לרחק את הקרובים ולקרב את הרחוקים, ודורשים על כך: לרחק את הקרובים - לרחק את השקר, שאותיותיו קרובות, ולקרב את האמת שאותיותיה רחוקות.

עקרו של דבר - הדבור איננו הפקר!

"ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" (לא, ח)

מפני מה מדגישה התורה מה היה ענשו של בלעם בן בעור? ה"בן איש חי" השיב על כך באמצעות המעשה הבא:

יהודי עם הארץ שנהג להגיע לבית הכנסת רק בשבתות וקמים טובים, וגם אז - בשעה מאחרת למדי, נשא לאשה ילידת ספרד חכמה, אשר ידעה ללמד ולהתפלל היטב, ועבר להתגורר באחת מערי ספרד.

בשבוע הראשון לאחר המעבר הרהר לעצמו כי מן הראוי שבשבת החגיגית הזו ילך לבית הכנסת, וכך עשה. באותה

שנהגת לא כשורה בענין פלוני! וצער שהיה לך - יודע אתה משום מה בא? משום חטא זה שעשית... התורה פרטה את המסעות, כדי שגבין שאין כאן כל מקרה, כדי שהמסעות לא יעברו ליד האדם, אלא ישכיל וילמד את הלכות הנכון.

"ויצל אהרן הכהן אל הר הקר... וימת שם" (לג, לח)
בספר **'מנורת המאור'** (נר ו, כ"ל ב, חלק א, פרק ב) כתוב ששמונים אלף ילדים שנקראו אהרן, הלכו אחר מטתו של אהרן, והם נולדו לאחר שאהרן עשה שלום-בית במשפחתם!

אם נחלק שמונים אלף לארבעים שנה שהיו במדבר, נמצא שאהרן עשה "שלום בית" עשרות פעמים בשבוע, זאת בנוסף לתפקידו ככהן גדול, והתפקידים האחרים שהיו מטלים עליו!

צא ולמד עד היכן מדתו של אהרן "אוהב שלום ורודף שלום"!

זמירות שבת

מתוך הספר "מתוק האור" על שבת

"במשנה לחם וקדוש רבה. ברב מטעמים ורוח נדיבה"

מה פגת הפיטן באמרו "ורוח נדיבה"?
בספר **'שערי ישועה'** כתב, שבפשטות הכונה היא לנישמה יתרה וכמו שמפרש רש"י במסכת ביצה (טז ע"א) כי נשמה יתרה משמעותה: "רחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרוחה, ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו".
באופן נוסף יש לבאר: טבע האדם הרעב שהוא רחמני, כיון שהוא חש ברעב של הזולת, אבל השבע אינו מאמין לרעב, כיון שאינו חש במצוקתו. ויש המפרשים על פי זה את דברי חז"ל האומרים כי קדם האכילה יש לאדם שני לבבות - גם את לב עצמו וגם את לב חברו העני הרעב, אבל לאחר אכילה אין לו אלא לב אחד, רק את הלב של עצמו.

אמנם כל זה נאמר בסעדה גשמית, אך כאשר אדם סועד סעדה של מצוה, הרי הסעדה אינה מזיקה לו, ואדרבה, שומר מצוה לא ידע דבר רע, והוא נשאר גם להבא אדם טוב. כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין ע ע"ב) דבין בן סורר ומורה האוכל בשר ושותה יין, שאם הוא אוכל זאת בסעדת מצוה - אינו נעשה בן סורר ומורה.

על זאת בא הפיטן לתאר את קדשת סעדת שבת קדש, שאף אם הוא מקימה "במשנה לחם וקדוש רבה, ברב מטעמים", עם כל זאת נשאר הוא במעלתו הקודמת - "ורוח נדיבה", כי סעדת מצוה אינה פוגמת במעלתו, אלא אדרבה מרוממת אותו..

מצא אתכם. הענש בא בהתאם לחטא, וממילא הוא מעיד על החטא.

ומוסיף ה"גבעת שאול" ואומר: הקב"ה אמנם נתן את הענש, אך הקב"ה מצטער מאד על שנאלץ לעשות זאת. כאשר אחד מיישראל סובל - גם הקב"ה סובל עמו, כנאמר: "עמו אנכי בצרה" (תהלים צא, טו). ואמרו חז"ל (סנהדרין מו ע"א): בשעה שאדם מצטער ל"שפרענות באה עליו בעונו" - רש"י, שכונה מה לשון אומרת: 'קלני מראשי קלני מזרועי'.

לגרום צער כזה לקב"ה - גם זה חטא. זהו שנרמז בפסוק: "ודעו חטאתכם אשר תמצא אתכם" - הענש אשר מצא אתכם בשל חטאיכם, גם הוא חטא.

"אלה מסעי" (לג, א)

...ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת, משל למלך שהיה בנו חולה, והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין, התחיל אביו מונה כל המסעות, אמר לו, כאן ישנו, כאן הוקרנו (-לשון קר וצנה), כאן חששת את ראשך וכו' (רש"י)

באר ה"אמרי אמת", שבמלים קצרות אלו הוכיחם משה רבנו על חטאייהם ברמז:

"כאן ישנו" - הכונה למתן תורה, שמשנה רבנו היה צריך להעיר אותם מהשינה ולהוציאם מן המחנה לקראת השכינה.

"כאן הוקרנו" - הכונה למלחמת עמלק, ששם "התקררו" באמונתם, כמו שנאמר "אשר קרד בדרד" (דברים כה, יח).

"כאן חששת את ראשך" - הכונה למה שאמרו: "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר יד, ד), או שהכונה לקרח שחלק על משה רבנו, ראש בני ישראל.

מה טעם יש בהזכרת המסעות הללו ובציון ההתרחשויות שבהם?

אומר הרב אהרן ליב שטינמן שליט"א: כל אדם עובר בחייו מסעות רבים, מהם פשוטים ומהם מרובים. גם 'מסעי לבנק ו'מסעי הביתה, מסע ליחיד' של הילד או לקפת חולים - גם הם אינם סתמיים. לכל אחד מסעות שונים ומשנים, והתרחשויות המיוחדות לו, ומיוחד לו גם אופן התנהלותו בהם. ואומרים לאדם - שים לב, עברת כל כך הרבה מסעות, האם למדת מהם משהו? או אולי הסתובבת כאלו הכל מקרי, כאלו יש כאן איזשהו גלגל ענק, שמסתובב ואין אתה רואה לו מטרה ותכלית! לא לחנם אומר המדרש "התחיל אביו מונה כל המסעות", ולא אמר לו: יודע אתה מדוע קבלת כאן מכה זו? משום

